

Regeringen
Socialdepartementet

Konsekvenser av den kraftiga ökningen av antalet ensamkommande barn

Under perioden september-november 2015 sökte knappt 22 900 ensamkommande barn asyl i Sverige. Siffran för januari-november är knappt 32 200, att jämföra med helåret 2014 då antalet ensamkommande barn var drygt 7 000.

IVO vill med denna skrivelse göra regeringen uppmärksam på några konsekvenser av den rådande situationen och att vår bedömning är att förutsättningarna för många kommuner att klara av uppdraget nu är uttömda.

En ny typ av lex Sarah-anmälningar

Vi har under hösten fått in lex Sarah-anmälningar från kommuner av en karaktär som myndigheten inte har sett tidigare.

Till skillnad från vanliga lex Sarah-anmälningar, som rör ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande som är kopplat till en viss enskild individ eller situation, handlar dessa anmälningar snarare om att kommunerna pekar på mer generella och strukturella omständigheter som leder till eller riskerar att leda till sådana missförhållanden.

I flertalet av de nu aktuella anmälningarna signalerar kommunerna att de på grund av den kraftiga ökningen av antalet ensamkommande barn inte har förutsättningar att klara av sitt uppdrag. Eller annorlunda uttryckt, kommunerna anger att de i varierande grad har svårigheter att uppfylla lagens krav på kvalitet, säkerhet och rättssäkerhet för de barn som placeras på hem för vård eller boende (HVB) eller i familjehem. Det handlar till stor del om att socialtjänstens utredningar av barnens behov inte håller tillräckligt hög kvalitet eller tidsramar, utredningar av boenden där barnen placeras är undermåliga eller obefintliga, boenden där barnen placeras följs inte upp och kommunernas egna HVB brister gällande personal och lokaler.

Under perioden 1 september-8 december 2015 kom det in 31 lex Sarah-anmälningar av ovan beskriven karaktär till myndigheten. För en sammanställning av innehållet i dessa anmälningar, *se bilagan*. Dessutom tog vi emot fem vanliga lex Sarah-anmälningar som rör ensamkommande barn.

Normalt fokuserar vi i ett beslut med anledning av en lex Sarah-anmälan på om verksamhetens utredning är tillräckligt omfattande och om verksamheten har åtgärdat det aktuella missförhållandet.

Givet det aktuella läget har vi dock valt att också anpassa vår hantering av lex Sarah-anmälningarna till det faktum att de är av en ny art. Vi kommer i beslut att meddela berörda kommunera att:

- vi är medvetna om att de krav som nu i den extraordinära situationen ställs på socialnämnder/motsvarande i landet innebär stora påfrestningar,
- vi förutsätter att socialnämnden/motsvarande utifrån sitt ansvar analyserar och bedömer situationen och planerar för att kunna tillgodose nödvändiga behov samt att kommunen hanterar detta på en kommunövergripande nivå,
- vi med utgångspunkt från bland annat de inkomna lex Sarah-anmälningarna förlöpande kommer att rapportera till regeringen om situationen kring de ensamkommande barnen och de konsekvenser som detta får i landets kommuner både för denna målgrupp och för andra målgrupper inom övriga verksamheter.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Gunilla Hult Backlund. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Monica Axelsson, Patric Winther och Klas Öberg deltagit. Utredaren Thord Redman har varit föredragande.

Gunilla Hult Backlund

Thord Redman

Kopia till:

Barnombudsmannen

Myndigheten för samhällskydd och beredskap

Socialstyrelsen

Sveriges kommuner och landsting